

Mollerkapel Maasbracht gerestaureerd

In Maasbracht ligt tegen de dijk van het Julianakanaal het 17 eeuwse Mollerkapelke.

Deze devotiekapel is toegewijd aan de H. Maria, en zou omstreeks 1633 zijn gebouwd. Het kapelletje dank zijn naam aan een soldaat met de naam van der Molle.

Hij zou volgens de overlevering in de buurt van het kapelletje zijn gesneuveld tijdens een veldslag tussen Spaanse en Staatse troepen, waarbij het ging om het recht op een vrije doorvaart over de Maas naar Maastricht.

Hoeve De Berg

De boerderij van de familie Brouwers, genaamd Hoeve De Berg was gelegen op de plaats waar in 1926 de sluizen van het Julianakanaal werden gebouwd. Zodoende werd de boerderij onteigend, maar het kapelletje bleef gespaard.

Destijds werd bij de bouw geen rekening gehouden met optrekkend vocht, en ook kende men toen nog niet de spouwmuur.

In het verleden werden de muren van deze kapel jaarlijks wit gekalkt door enkele kinderen van mevrouw Lies Weling-Brouwers uit de Brachterbeek. Later werd het onderhoud overgenomen door de gemeente.

Optrekkend vocht

De moderne muurverven bleken na enkele jaren niet bestand tegen het optrekkend vocht. Vandaar dat besloten werd om de bladderende muurverf te verwijderen, de voegen schoon te maken en het geheel opnieuw met een kalkmortel te voegen.

Ook het dak kreeg een onderhoudsbeurt. Wellicht het belangrijkste was dat rondom de kapel een sleuf werd gegraven die weer werd opgevuld met grind. Zodoende kan het regenwater direct worden afgevoerd en blijft de kapel grotendeels droog.

In samenspraak met de mevrouw Toos Noij-Weling en haar broer Sjra werd besloten om de kapel niet meer opnieuw te schilderen.

Omringd door drie lindebomen kan de kapel nu weer jarenlang dienst doen als rustplaats voor devotie.

Lei Peeters

**Stichting Kruisen en
Kapellen in Limburg**

Swalmerstraat 100
Postbus 470
6040 AL Roermond

Telefoon
(0475)386 781

E-mail
skkl@bisdom-roermond.nl

Website
www.kruisenenkapellenlimburg.nl

Bank
57.62.20.159
IBAN: NL58 ABNA 05762 20 159
BIC: ABNANL2A

Doel
De stichting, verbonden met het
Bisdom Roermond,
is als overkoepelende organisatie sinds
1954 actief betrokken bij de zorg voor
kruisen en kapellen in Limburg.

Doelstelling is het adviseren
en stimuleren van lokale
groeperingen en particulieren.

De stichting adviseert op het
gebied van restauratie en
onderhoud, alsmede bij het oprichten
van kruisen en kapellen.

Kapellen en Kruisen
is een uitgave van de Stichting
Kruisen en Kapellen in Limburg

Redactie
B.H.H. Brader (hoofdredacteur)
W.J.H. Oehlen

Donateurs
minimaal € 25,- per jaar

Abonnementen
€ 12,50 per jaar

ISSN 1875-1644

provincie limburg

**HUIS VOOR
DE KUNSTEN
LIMBURG**

BISDOM ROERMOND

Inzegening Mariabeeld in de Mariakapel te Horn

Op verzoek van de Hornse buurtvereniging Maria Put vond op 8 september 2012 de herinzegening van het Mariabeeld in de Mariakapel plaats. De aanleiding hiervoor was, dat het beeld enkele weken in restauratie is geweest bij de Westrom in Roermond. Als gevolg van ouderdom was het Mariabeeld gaan bladderen en de kleuren waren sterk verbleekt.

Na enig speurwerk kwamen we terecht bij de heer Ben Brader van de **Stichting Kruisen en Kapellen in Limburg**. Samen hebben we het Mariabeeld bekeken en overleg gevoerd over de restauratiekosten.

Er bleek nog een bodempje te zitten in het Europese project **Sociale Innovatie Instandhouding klein Religieus Erfgoed**, behorend tot het Interreg-programma IVA van de Euregio Benelux Middengebied. En zo kreeg Maria weer wat kleur. Hier waren wij als buurtvereniging natuurlijk heel erg blij mee! Het herstelwerk van het beeld is begeleid door de heer Ron Meerts van de Westrom te Roermond. De restauratie is gedaan door Petra Verhaag.

Het resultaat is geweldig en een compliment voor deze mensen is hier zeker op zijn plaats!

Op 8 september om 14.00 uur vond de plechtige inzegening van het beeld plaats in de Mariakapel, gelegen op de hoek van de Eindstraat, Beurik en Posthuisweg te Horn door Pastoor Constantijn Dieteren. Het was een mooie zonnige dag en extra bijzonder, omdat deze dag samenviel met de geboortedag van Maria.

De opkomst was geweldig, omwonenden, leden en bestuur van de buurtvereniging, genodigden, ze waren er allemaal!

Bert Clout, voorzitter van de buurtvereniging, deed het welkomstwoord en las een gedicht voor, dat Har Ramakers heeft voorgedragen bij gelegenheid van de herinzegening van het Mariakapelletje 'Aan de Leer'. Voorafgaand aan de inzegening zongen we gezamenlijk met Pastoor Dieteren Marialiederen.

Na afloop was er koffie met vlaai op de gezellige binnenplaats bij de penningmeester van de buurtvereniging, Jack Lumens.

Tijdens dit gezellig samenzijn werden veel herinneringen opgehaald door de oudere buurtbewoners die mooie verhalen vertelden over het ontstaan van de Mariakapel en de herkomst van het Mariabeeld.

Graag wil ik, ook namens het bestuur en de leden van de Maria Put, iedereen bedanken voor deze bijzondere dag.

Een speciaal bedankje voor Til Hendriks, die al 20 jaar met veel liefde en zorg de Mariakapel onderhoudt.

*Etie Hamans,
sinds 15 jaar bestuurslid van de Maria-Put te Horn*

Petra Verhaag aan het werk

Herinneringen van de heer Schreurs en mevrouw Nijssen aan de Mariakapel

Voordat de huidige Mariakapel werd gebouwd stond er een andere kapel in de tuin van de familie Reynders op de Eindstraat. Op een dag in 1938, vroeg de toenmalige Pastoor Cuypers aan aannemer Engelen om deze oude kapel te voorzien van nieuw stucwerk en een nieuw dak. Engelen begon te kappen en constateerde dat de restauratie te veel geld zou gaan kosten. De kapel was namelijk in een te slechte staat.

De heer Schreurs, als tienjarige jongetje, kwam vaak met zijn vader naar de kapel. En hij hoorde de aannemer Engelen op een dag aan zijn vader vragen: 'Stormt het niet toevallig vandaag?' Zijn vader leunde met zijn volle gewicht tegen de muur totdat deze omviel. Dat was het einde van de voormalige kapel. Pastoor Cuypers nam na dit incident contact op met de familie Reynders of er een nieuwe kapel op hun grond gebouwd mocht worden. De familie ging hiermee akkoord en schonk de grond aan de kerk. Helaas was er niet voldoende geld voor herbouw. Men vroeg juffrouw Lisa, gouvernante van het kasteel in Horn, mevrouw Geenen wonende op de Wal en de heer Huyben, directeur van de gelijknamige brouwerij om financiële steun. Er waren nog voldoende stenen over van de bouw van de kerk in Horn. Zo kon aannemer Engelen toch beginnen aan de bouw van de huidige kapel, die in 1939 werd voltooid. Het Mariabeeld is in die tijd in Lourdes aangekocht door Pastoor Cuypers. Het is ingezegend in de kerk in Horn en geschonken aan de Mariakapel. Het beeld werd vanuit de kerk in processie door vier dames naar de kapel gedragen, waar het nu al 73 jaar staat.

Mevrouw Maria Nijssen was een van de vier dames die het Mariabeeld in 1939 van de kerk naar de kapel droeg. Zij vertelde over dit heel bijzondere moment. waar ze nog vaak aan terugdenkt. Wat ze zich nog heel goed herinnerde was dat de rozenkrans in de meimaand negen dagen lang werd gebeden. Mevrouw Nijssen, thans wonend in Haelen, is nog steeds heel sterk verbonden met de Mariakapel.

De inzegening door pastoor C. Dieteren

De heer en mevrouw Schreurs

De geloftekapel van OL Vrouw van Altijd-durende Bijstand in Kokkelert (Roosteren)

Op 27 september 1944 kregen de inwoners van Roosteren en dus ook van de buurtschap Kokkelert van de Duitsers het bevel om zich gereed te maken voor een evacuatie. Het gebied zou frontgebied worden en alle inwoners dienden te vertrekken.

In de Hoeve Kokkelert achter de kapel schuilde een aantal families. Op 30 oktober beloofde Alphons Henskens daar, dat hij een kapel tere van de H. Maria zou bouwen, als hij en zijn familie van het oorlogsgeweld gespaard zouden blijven.

Gelofte

De tekst van de gelofte, die door 129 bewoners werd getekend, luidde als volgt:

Bèr en Lies Jennissen

Heden den dertigsten October negentienhonderd vier en veertig beloven ondergetekenden, parochianen van Roosteren, zo spoedig de omstandigheden het toelaten, naar best vermogen te zullen bijdragen tot den bouw ener kapel ter ere van Onze Lieve Vrouw, te plaatsen in Kokkelert en beloven bovendien – behoudens kerkelijke goedkeuring – op een nader te bepalen Maria-dag, jaarlijks een processie te houden naar deze kapel, teneinde hun dankbaarheid te tonen voor het behoud tot heden toe van huisgezinnen en personen en om Haar bescherming in te roepen voor de komende tijden, bijzonder ook voor de behouden terugkeer van diegenen onzer parochie, die tengevolge van oorlogshandelingen naar elders werden gevoerd.

Comité

Toen na de oorlog de rust in Kokkelert was weergekeerd werd door Alphons Henskens en Welter Jennissen een comité gevormd, dat de bouw van de kapel zou organiseren. De buurt moest er bij betrokken worden en het comité werd uitgebreid met Pierre Klinkers, Arnold Liebens, Jan Peters en Jan Simons.

Tramtracé

Uitgekeken werd naar een plek, waar de kapel gebouwd zou kunnen worden. Bèr Jennissen is 81 jaar en weet nog, dat langs de

Leon Maassen

Maaseikerweg voor de oorlog het tramtracé lag.

De Limburgse Tramweg Maatschappij (LTM) had in 1922 namelijk een tramlijn van Roermond naar Roosteren-grens aangelegd.

Bij de Maasbrug dienden de passagiers uit te stappen, waarna zij via de Maasbrug Maaseik konden bereiken.

De tram was weliswaar in 1938 al opgeheven, maar het tracé lag er nog. De blusvijver op de hoek van de Kokkelertstraat werd gedempt met grint uit de bedding van het tramtracé en er kon met de bouw worden begonnen.

Architect

Er werd een architect aangezocht. Ben Schinkel (1909 – 1970) uit Sittard was de gelukkige. Hij maakte een ontwerp, dat door het comité echter te duur bevonden werd.

Een tweede, eenvoudiger ontwerp haalde het wel. De buurt werd bij het project betrokken en wel door bij te dragen aan een collecte, die niet minder dan f. 4.000 opbracht. Aan arbeidslonen werd niet veel uitgegeven, omdat de kapel groten-deels door de buurtbewoners werd gebouwd.

Inzegening

De inzegening vond plaats op het feest van Maria Lichtmis in 1947 en wel door de toenmalige pastoor van Roosteren Jos Riga.

In de kapel bevindt zich een afbeelding van Onze Lieve Vrouw van Altijddurende Bijstand, uitgevoerd in glas-en-lood door Max Weiss.

Onderhoud

Na de oprichting werd de kapel onderhouden door de familie Jennissen.

Toen die familie door overlijden was weggefallen kwam Leon Maassen (71) in beeld. Hij woont op enige afstand van de kapel in Roosteren, maar is niet te beroerd om zich het onderhoud van de kapel aan te trekken.

Zijn moeder stak in de kapel regelmatig kaarsen op en hij besloot daarom het onderhoud voor zijn rekening te nemen. 's Morgens de kapel openen en 's avonds weer sluiten, de offerblok elke dag leegmaken en zorgen, dat de kaarsenvoorraad op peil blijft.

Ook rondom de kapel zorgt Leon Maassen, dat het terrein rondom de kapel er keurig bij ligt.

Zo bewaart Kokkelert een herinnering aan een tijd, die al weer bijna zeventig jaar achter ons ligt.

Ben Brader

De Kapel van OL Vrouw van Altijddurende Bijstand

Nieuwe Mariadagkapel in Venray

De Mariadagkapel in de Petrus'-Bandenkerk

Op Pinksterzondag werd in Venray een dagkapel ingezegend, die toegewijd is aan Maria.

De Moeder Gods mag zich in een warme belangstelling verheugen.

Als de Grote Kerk van Venray gesloten is, kan de gelovige niet terecht om een kaarsje op te steken, te bidden tot Maria of even tot rust en bezinning te komen.

Waarom niet een oplossing bedacht?

Met die vraag ging de Stichting Altaar- en Kunstverwerving Sint-Petrus'-Bandenkerk in het najaar van 2011 aan de slag. Na de toestemming van het kerkbestuur om het zuidportaal daarvoor in te richten, zocht zij fondsen, een beeld en meubilair. Her en der werd hulp aangeboden en de Venrayse Stichting Kruisen en Kapellen goot een passend beeld af. Uit de aan de eredienst onttrokken Heilig-Hartkerk in Tegelen kwamen voldoende kerkbanken en ander meubilair om de kapel verder in te richten.

Een en ander leidde ertoe, dat op Eerste Pinksterdag van dit jaar onder grote belangstelling de kapel door pastoor-deken Smeets kon worden ingezegend. Een zee van kaarsjes onderstreepte de waardering voor deze feestelijke gebeurtenis.

Een bezoeker kan nu vanaf de Grote Markt onder de oude boog door wandelen, die het drukke centrum scheidt van de stilte rondom de kerk. Daar is voortaan gelegenheid om te bidden en een kaarsje te branden. Dat het initiatief aan een behoefte voldoet, blijkt wel uit het feit dat een kleine honderd mensen per dag de kapel bezoeken. De organiserende stichting is blij met deze belangstelling. Zij richt zich nu op een volgende aspect van de devotie: het laten maken van marmereen plaquettes die tegen de muur bevestigd kunnen worden als dank of herinnering aan een gebedsverhoring. Ook daarvoor is een groeiende interesse. In de Mariamaand oktober zullen de eerste plaquettes gewijd en bevestigd worden. Het zit dus wel goed met Maria in Venray.

Koos Swinkels

Het in de dagkapel geplaatste mariabeeld

Gerestaureerde Calvariekapel in Houthem ingezegend

Wanneer je een groep mensen voor een goed doel kan motiveren kan je ontzettend veel bereiken. Dat bleek eens te meer op vrijdag 14 september 2012. In Houthem, deelgemeente van Valkenburg aan de Geul, werd in het begin van de 19de eeuw een Calvariekapel gebouwd. Deze was gelegen in de nabijheid van een kluizenaars-woning. Die is ooit gesloopt maar de kapel bleef gespaard. Decennia lang bleef de kapel een rustaltaar voor de regelmatig gehouden processies. Maar toen de belangstelling voor het geloof ging tanen raakte ook de kapel uit de gratie. Dat is op zich niet zo verwonderlijk, om er te komen moet je toch een stevige tippel maken. En dan begint het verval. Afgelegen objecten, van welke aard ook, trekken het verkeerd soort mensen aan. Ze krassen hun naam in de mergelsteen en testen de inrichting op wrikken en buigen. Eenmaal vernield kijkt bijna niemand er nog naar om en dan slaat Moeder Natuur genadeloos toe. Uit elke open voeg komt een plantje te voorschijn en voordat je het weet is het bijna één met het bos.

Heemkundevereniging

Bij de heemkundevereniging van Houthem kwam het besef dat je zo'n bijna tweehonderd jaar oud religieus object toch moet proberen voor de gemeenschap te behouden. In ons orgaan nr. 41 van december 2008 hebben we de slechte toestand van de kapel beschreven, vergezeld van enkele adviezen. En dan mag ik nu, vier jaar later, aanwezig zijn bij de inzegening van een werkelijk heel mooi opgeknapte kapel.

Ongeveer veertig mensen hadden zich de moeite genomen om de plechtigheid bij te wonen. Met name de kartrekkers van de restauratie waren er gelijk uit te pikken. Zij keken glunderend, of trots en misschien wel beide. Pastoor Burger zegende het geheel, dankte de aanwezigen en preeste de velen die zich voor de restauratie hadden ingezet.

Holle Eik

Eenieder werd daarop door Jos Lodewick, de voorzitter van de heemkundevereniging, uitgenodigd om nog even gezellig bijeen te komen in de Holle Eik. Een in heel Houthem beroemd café. Gelukkig kon ik achter iemand aanrijden want, althans in mijn ogen, de holle eik is net zo moeilijk te vinden als de Calvariekapel. Maar goed, met voortreffelijke koffie en overheerlijke vlaai kon ik nog iets meer te weten komen over het restauratieproces. Dat is moeizaam verlopen en kon alleen afgerond worden door stug volhouden van enkele echte doorzetters.

Zij vonden Pater Hustin bereid om op roestvrij staal goede replica's te maken van de reeds lang verdwenen originele zinken afbeeldingen van Maria en Johannes. Hij verzorgde ook de beschildering van het corpus Christi. Dat is eigenlijk iets te klein voor de ruimte op het kruis. Wanneer iemand meent een beter passend corpus te hebben adviseer ik haar of hem om eerst eens te gaan kijken naar deze wondermooie kapel. Ze is te bereiken via de Stevensweg, achter het landgoed De Kluis. Met de naderende herfst is dat een geweldige wandeling. Komt u met de auto, dan heb ik nog een tip. U moet zich gedragen als te behoren tot het landbouwverkeer! Alleen dan kunt u in de buurt komen.

Ed. van Gelder

Jos Lodewick bedankt Pastoor Burger voor de inzegening

Het corpus had iets groter mogen zijn

Oproep: neogotisch schrijnwerk

Een schetstekening van het altaar

Enige tijd geleden ben ik benaderd of ik een bestemming wist voor neogotisch houtsnijwerk. Het gaat om onderdelen van een (devotie)altaar. Op foto's die ik toegestuurd kreeg zag ik al dat het ging om één grote puzzel van onderdelen uiteenlopend van manshoge achterwanden tot losse ornamenten zoals hogels en kapitelen. Mijn interesse was gewekt, hoewel ik niet direct een bestemming voor ogen had. Op een goede dag ben ik gaan kijken en al puzzelend heb ik een reconstructietekening (schets) kunnen maken, die mogelijk nog wat bijgesteld moet worden omdat niet alle onderdelen direct te identificeren waren. Deze tekening heb ik verder uitgewerkt en staat bij deze oproep afgebeeld.

Resurexit sicut dixit

De huidige eigenaars willen kijken of er een nieuwe bestemming te vinden is voor dit schrijnwerk. Het altaar bevat geen beelden meer en bestaat alleen uit beeldnissen en omlijstingen van beelden met voornamelijk drie- en vierpasmotieven. Verder is er enige polychromie aanwezig in rood, blauw en goud en is het motief van de Franse lelie verwerkt. Het geheel zal naar schatting ruim 2,5 meter hoog en 2 meter breed zijn als het wordt opgesteld.

Er is ook een tekst aangebracht. Deze luidt: "Resurexit sicut dixit", en heeft betrekking op de Opstanding. De onderste zone van het retabel bevat een middeleeuwse afbeelding van Jeruzalem die waarschijnlijk de achtergrond vormde van deze Paasvoorstelling.

Augustijnenkerk Maastricht

Over de herkomst is niet veel duidelijk. Het altaar is vermoedelijk van Franse makelij en door de huidige eigenaren verworven uit de Augustijnenkerk in Maastricht. Gezien het feit dat in 1920 bij de heringebruikname van deze voormalige kloosterkerk als parochiekerk van de H. Joseph, het godshuis in barokke stijl werd ingericht, lijkt het onwaarschijnlijk dat dit altaar in neogotische stijl toen al deel uitmaakte van de inventaris.

De Josephkerk werd in 1964 weer aan de eredienst onttrokken en het barokke meubilair kreeg elders een herbestemming. Na de sluiting heeft het kerkgebouw gefungeerd als discotheek Nightlive. Het is goed mogelijk dat de uitbater van de discotheek dit altaar in de voormalige kerk heeft geplaatst om de kerkelijke sfeer te versterken. Er werden immers ook gipsen heiligenbeelden geplaatst.

Mogelijk hebt u belangstelling voor dit ambachtelijk vervaardigde schrijnwerk om het een nieuwe bestemming te geven in een kapel of kerk. Voor meer informatie kunt u contact met mij opnemen via e-mail: historischearchitectuur@gmail.com.

De achterwand

Sander van Daal

Kruis te Mariarade-Hoensbroek gerepareerd

Toen in 1996 de heer Piet Boonstra contact met me opnam, of ik een kruis had om te plaatsen bij de Regenboog-school te Mariarade, had hij het geluk, dat ik drie kruisen verkregen had van het kerkhof te Puth-Schinnen.

Laat nu per toeval er een kruis bij zijn zonder corpus, maar met een Maria in het hart van het kruis staande op een wereldbol. Het schoolbestuur van de Regenboog-school en de heer Boonstra waren het direct over eens dat dit het kruis was voor Mariarade.

Het kruis werd geplaatst en men was zeer enthousiast over de plek en de uitvoering van het kruis. Men plaatste het op een marmeren steen met het opschrift: "Ik weet iets goeds van jou".

v.r.n.l. Piet Boonstra en Wiel Erven

Chris Willems legt de laatste hand aan het kruis

Tot in het jaar 2009. Toen vandalen beide armen van het gietijzeren kruis afbraken en er een weggooiden, die helaas niet meer gevonden werd.

Toen ik in 2012 een inspectie hield langs dit kruis schrok ik mij dood. Hoe kan zo iets nou gebeuren. Waarom had men mij niets hierover laten weten?

Ik nam contact op met Piet Boonstra en beloofde hem, dat wij dit kruis in orde zou maken.

Wiel Erven uit Kunrade-Voerendaal, een smid-bankwerker hielp me met deze klus. We haalden het kruis van zijn sokkel af en Wiel repareerde het kruis op een zodanige wijze, dat een leek het verschil niet ziet. Hij had gelukkig nog twee armen liggen van een ander gietijzeren kruis. Wiel is een man met gouden handen, als het iets met ijzer te maken heeft. Zelf heb ik het kruis opnieuw geverfd en we hebben het op 30 augustus 2012 geplaatst.

De leraren en de bewoners van Mariarade waren ons dankbaar voor het herstel van dit kruis en wij werden getrakteerd op koffie en vla.

Chris Willems,
Ubachsberg

Nieuw wegkruis voor het park in Verpleeghuis Camillus te Roermond

Kruis van vrede en van vertrouwen

Kruis van verlangen en van verdriet

Kruis van liefde, Hij die ons ziet

Annelies Tummers

“Het wegkruis is in 1973 gemaakt door een kunstenaar uit Ospel voor de toenmalige kerkzaal / grote zaal van Camillus. De grote zaal had toen geen absis (kerkaanbouw waar het altaar staat) maar een oranje gordijn aan de zijmuur”, vertelt pater Paul Schreur, Camilliaan en toenmalig pastor van Camillus. Pater Schreur ontdekte op het kerkhof in Ospel een bijzonder kruis. “Via de fysiotherapie van ons verpleeghuis kwam ik er achter wie de maker was”. De kunstenaar werd gevraagd en er werd gezocht naar speciaal hout dat voor dit doel kon dienen. De paters Trappisten in Echt hadden hout in opslag dat in de grindgaten in de buurt uitgebaggerd was: oersterk hout, dat veel kundigheid vroeg om bewerkt te worden, maar langdurig buiten houdbaar was. Het werd een bijzonder kruis: het had opvallend lange armen en een kort corpus en paste later niet in de toen nieuw gebouwde altaarruimte. Toenmalig directeur Ben Theunissen heeft vervolgens samen met een architect de plaats in het park gekozen. Het kruis heeft altijd veel belangstelling gehad en is een geliefde meditatieplek geworden.

Verdwenen

Op 3 oktober 2011 ontdekte een wandelaar dat het kruis in het park verdwenen was. De betonnen voet en ijzeren houders stonden er nog en de twee 12 cm lange bouten en de moeren waarmee het kruis bevestigd was lagen er naast. Maar kruis en corpus waren verdwenen. Er werd aangifte gedaan bij de politie en journalist Wim Schulpen schreef een artikel in de Trompetter met een foto erbij, in de hoop dat iemand iets gezien had of het kruis op een andere plaats zou herkennen. Maar er kwamen geen reacties.

Vervangend wegkruis

De Stichting Kruisen en Kapellen in Limburg hoorde van het verdwijnen en bood een vervangend wegkruis aan.

De heren Brader en Corstjens overhandigen het gerestaureerde grafkruis aan pastor Gerard Sars

Camillus ging daar bij monde van manager Harry Jutten graag mee akkoord. Secretaris drs. Ben Brader kwam op Sinterklaasdag 6 december en bood samen met restaurateur Piet Corstjens het nieuwe wegkruis aan. Gerard Sars, geestelijk verzorger en pastor van Camillus nam het kruis in ontvangst en enkele dagen later werd het kruis op dezelfde plek in het park geplaatst waar ook het vorige kruis stond. Aan het kruis hangt een klein, licht beschadigd bronzen corpus. Het aangeboden kruis is een voormalig grafkruis uit Munstergeleen dat op deze manier weer dienst kan doen. We missen weliswaar een stukje eigen Camillus-historie, maar zijn evenzeer blij met de gulle geste, waardoor ook in de toekomst inspiratie gegeven wordt aan de stille momenten bij de vijver. Tweede Pinksterdag 2012, tijdens de Sacramentsprocessie van Camillus, werd het wegkruis plechtig ingezegend en is een geliefd meditatieplekje hersteld.

Gerard Sars

Annelies Tummers, geestelijk verzorger/pastoraal werker van Camillus schreef een overweging, die voorafgaand aan de inzegening door haar werd voorgedragen.

HET KRUIS

*Een oeroud teken dat de aarde met de hemel verbindt
een symbool van pijn en van leven geworden
het kruis, plek van ontmoeting waar wegen samenkomen.
teken van leven sterker dan de dood
dat teken is weer terug in ons mooie park
mensen die langs komen doen een stille groet
of blijven enkele momenten zitten uit respect
er wordt hier gesproken met onze dierbare die wij missen*

*waarbij bloemen worden neergelegd,
en zand van St. Gerlachus is uitgestrooid
waarbij mensen hun zorgen en verdriet uitspreken
en de vrede van Christus in de natuur wordt ervaren*

*Daarom zijn wij nu blij met dit nieuwe kruis
zomaar geschonken om hier troost te ervaren
om teken van leven in God te zijn
Sacrament van Mens voor de mensen
en zegen van de Nieuwe Dag
dat wij allemaal de Helper mogen ervaren
geheiligd in Zijn Naam
geloofd om zijn gaven van Liefde
Adem die de ziel geneest
waarin ons leven vrucht mag dragen
vanaf de Oorsprong alle dagen.*

Tijdens de jaarlijkse sacramentsprocessie in Camillus werd het kruis ingezegend.

Veldboeketje

Kruisen en kapellen hebben in de loop der eeuwen vele schrijvers, dichters en troubadours geïnspireerd. In onze vaste rubriek 'Veldboeketje' ruimen wij een plekje in voor een romanfragment, gedicht, liedtekst, legende of enkele spreuken; geïnspireerd op de ontelbare monumentjes van vroomheid in het Limburgse landschap.

Deze keer het gedicht 't Krüts van de hand van Hans Stelsmann, opgepikt uit 'Kerkrade Onderweg III', oktober 1999 (pagina 7).

Foto Jan Jansen (Nuth)

't Krüts

Vuur jidder miensj
hei óp dis welt,
doa sjteet
e krüts paraat
en vrug of sjpieë
weëd mie dat krüts
zieng sjouwere
belaad.

Ee is sjwoar
e angert lieët
me hat 't nit
vuur 't zage,
me zal 't of me
wilt of nit,
doch ins mósse
drage.

Al is me riech
wie wasser deep,
me kan mit al
zieng boesje
jee intsel krüts,
dat jieëft 't nit
mit 'ne angere
toesje.

En weë bis óp
d'r daag van hü
nog jee krüts
moeët drage,
deë mós ins vuur
e krüts joa sjtoa
en doavuur danke
zage.

Hans Stelsmann

Kent ook u teksten (romanfragmenten, gedichten, liedteksten, legenden of spreuken) die volgens u in deze rubriek thuishoren?
Stuur ze – met bronvermelding – op naar: Wiel Oehlen, Swier 47, 6363 CL Wijnandsrade. Mailen kan ook (w.oehlen@planet.nl).

Een crucifix als verkeersbord in Florence

Eerlijk is eerlijk. Aan de abonnees van de Volkskrant moet het bekend zijn. Geruime tijd is in die krant de rubriek *Best wel raar* verschenen. Daarin werden met fotobeelden opmerkelijke situaties getoond welke door lezers wereldwijd waren aangetroffen. Een drooggevalle meer met een bord verboden te zwemmen bijvoorbeeld. Zo zijn er ook regelmatig beelden verschenen van kunstig bewerkte verkeersborden in de stad Florence.

En wanneer je deze in werkelijkheid ziet moet je toegeven dat de kunstenaar een goed gevoel voor verhoudingen heeft. En over een behoorlijke verbeeldingskracht beschikt. Zijn uitwerkingen van het bord "Verboden in te rijden, eenrichtingsverkeer" zijn sterk stilistisch maar ijersterk van compositie. Met heel weinig toevoegingen maakt hij (er van uitgaande dat het geen zij is) bijzonder aansprekende beelden. Het kan zijn dat het hier besproken bord "doodlopende straat" al in 2010 in de krant heeft gestaan. Maar het is mij steeds bijgebleven.

Doodlopende straten

En ben je dan eenmaal in Florence dan wil je dat speciale bord ook wel even bekijken. Tenminste, als je weet waar het staat. En dat deden ze nooit bij de Volkskrant. De aankondiging dat Henk of Mia het bord in Florence hadden gefotografeerd was genoeg, zo vond men bij de redactie. Maar Florence is redelijk groot van omvang en dan rijst de vraag: hoeveel doodlopende straten zijn er? Een stratenplan is gratis op tig punten te verkrijgen. Maar zijn die ook recent? Dat zijn dan wel weer de kaarten van de toeristenbussen, maar die tonen hun route en zijn verder voorzien van allerlei logo's van bedrijven die zichzelf graag op kaart geplaatst willen zien. En die logo's bedekken veel details. Het is louter toevallig dat ik, gezeten op zo'n rondritbus, een andere kant uitkeek dan mij via een geluidsband werd aanbevolen. En bingo, in de verte zag ik het door mij gezochte bord!

Amerikaans consulaat

Dus werden de dag erna de wandelschoenen aangetrokken en na een stevige tippel de plek bereikt waar het tot kunstwerk verheven verkeersbord in ogenschouw kon worden genomen. En het werd mij gelijk ook duidelijk dat het nog niet zo heel lang geleden geplaatst kon zijn.

Aan de Lungarno Vespucci, zeg maar de kade van de rivier Arno, is het consulaat gevestigd van de Verenigde Staten van Amerika. Nu hebben de Amerikanen de laatste jaren bij sommige lieden zich niet echt populair gemaakt. En dan wil een consulaat of ambassade wel eens worden uitgekozen als doelwit om die impopulariteit kenbaar te maken. Om zich daar tegen te beschermen zijn de gebouwen inmiddels omgevormd tot forten. En in Florence is de voorheen openbare weg die achterlangs het consulaat loopt daarbij afgegrensd. Je kunt wel nog aan het gebouw komen per auto maar dan moet je langs met schiettuig uitgeruste soldaten en kunstig verspreide bloembakken. En dan weer dezelfde weg terug. Het is om die reden opmerkelijk dat de kunstenaar erin geslaagd is om, onder het oog van voor aanslagen bevroese soldaten zijn werk te doen. Je hebt er zondermeer een ladder bij nodig. Voor hetzelfde geld had hij een vanaf afstand bedienbaar machinepistool kunnen ophangen! Maar goed, uiteindelijk gaat het om zijn interpretatie van de gekruisigde Christus. Of de weg naar Hem ook doodlopend is moet ieder voor zich maar uitmaken.

Ed. van Gelder

Herplaatsing en herinzegening van het Heilig Hartbeeld Elsloo

Ik neem u even mee terug in de geschiedenis: in de jaren voor de Tweede Wereldoorlog groeide de belangstelling voor de verering van het Heilig Hart, zo ook in Elsloo.

Er kwam een initiatief voor plaatsing van een beeld. Door een schenking van 3000 gulden door een inwoner, die onbekend wilde blijven kon dit initiatief tot uitvoering worden gebracht.

De opdracht werd indertijd gegund aan Aug. Hermans uit Den Haag die het 1500 kg zware beeld van zandsteen heeft gemaakt.

Het beeld staat met gespreide armen op een bolvormig segment, heeft een doorstoken hart omgeven met een doornenkrans.

In de handen en voeten zijn spijkerwonden te zien. De messing tekst “*Komt allen tot mij*” spreekt voor zich.

Korte tijd voor de plaatsing van het beeld is in 1930 de Sint Augustinusschool geopend.

De inzegening van het beeld vond plaats op 26 oktober 1930 en werd verricht door pastoor Biermans.

Nieuwe school

Lange tijd heeft het beeld zo voor de school gestaan. Met de komst van de nieuwe school aan de Mgr. d'Arbergstraat en de komst van nieuwbouw hier ter plekke ('t Brikkewerk) werd de achtergrond van het beeld dan ook drastisch gewijzigd.

De bestuursleden van de Stichting Aelserlei hebben jaren geleden, mede op initiatief van de heer Coen Martens aan een ambitieus project gewerkt om het beeld en de omgeving van het beeld weer zoveel mogelijk in de oude staat te herstellen. Helaas heeft de Stichting Aelserlei - - ondanks verwoede pogingen - de benodigde financiële middelen niet bij elkaar kunnen krijgen.

Ongeveer twee jaar geleden hebben zij zich tot de Stichting Kleine Monumenten Stein gewend en na een aantal gesprekken hebben wij onze medewerking verleend aan de restauratie (tot twee keer toe is een hand van het beeld afgeslagen, kosten € 1.500) en herplaatsing van het beeld. We hebben wel onderling afgesproken, dat we alleen de toegezegde en beschikbare gelden voor de uitvoering konden aanwenden en dat hun project plan - hoe mooi ook - financieel absoluut niet haalbaar was.

Ton en Barbara Meijers bij de terugplaatsing van het beeld (foto Piet van Mólken)

Restauratie

Het Heilig Hartbeeld is vervolgens weggehaald en naar Lei van Mulken in Berg aan de Maas vervoerd die met zijn medewerker de restauratie heeft uitgevoerd. Twee jaar later, op 31 mei jl. is het weer door Ton en Barbara Meijers teruggeplaatst, nadat eerst de bestaande kolom verwijderd was en er een nieuwe kolom voor in de plaats is gekomen. Er zal binnenkort ook nog een grondspot worden aangesloten, waardoor het beeld er in de avonden verlicht bij zal staan.

Daarna konden de uitnodigingen verstuurd worden om er op 23 juni 2012 een officieel tintje aan te geven.

Intronisatie

Op die bewuste zaterdag is het beeld 's middags weer opnieuw ingezegend door pastoor Achten: hij maakte duidelijk dat er eigenlijk geen sprake was van een herinzegening, maar wel van intronisatie.

Het koor Zangvreugde heeft onder grote belangstelling (o.a. wethouder Peter Salden van de gemeente Stein) met een viertal liederen het geheel muzikaal opgeluisterd.

Namens beide stichtingen (Stichting Aelserlei en de Stichting Kleine Monumenten Stein) werd een aantal mensen / c.q. geledingen bedankt. Dankzij hun financiële steun kon het beeld weer zo goed mogelijk opgeknapt worden.

De sponsors waren: Rabobestfonds, Gemeente Stein, Kerkbestuur St. Augustinusparochie, Maaskant Wonen, Buurtvereniging Stationsstraat, Ut Wittems Genootschap, Stichting Aelserlei, Stichting Kleine Monumenten Stein.

Verder dankzegging aan de heren Coen Martens voor de versiering en de bloemen, aan de voormalige bestuursleden Hub Spronkmans en Jan Berix en aan Ton en Barbara Meijers voor hun bijdragen inzake het transport van het beeld.

Ook de Lokale Omroep Stein was conform afspraak aanwezig en de heer Helwig heeft een aantal foto's gemaakt. Hiermee waren we aan het einde gekomen van het officiële gedeelte. De voorzitter bedankte voor de getoonde belangstelling en sprak de wens uit dat het beeld in de toekomst van vandalisme of bekladding gevrijwaard mag blijven.

Voor genodigden stond na het slotlied van het koor koffie en vlaai klaar bij café Concon.

*Namens de Stichting Kleine Monumenten Stein
Piet van Mólken,
voorzitter / secretaris*

Het beeld in de Schoolstraat (foto Piet van Mólken)

*De inzegening door pastoor Achten op 23 juni 2012
(foto T. van Mólken-Reubsaet)*

Memoriekruis aan de Sportlaan in Belfeld

In de nabijheid van dit kruis vond tijdens de Tweede Wereldoorlog, op donderdagavond 10 september 1942 om 18.20 uur, een verschrikkelijk ongeluk plaats.

Drie Belfeldse jongens, te weten de broers Arnold en Jan Engelen, zonen van Sef Engelen en Hendrika Achten, wonende aan de Julianastraat en hun kameraad Gerard Goossens, zoon van Piërre Goossens en Bartholina a/d Brugh van de Broekstraat, troffen die avond bij de Soersbeek aan de Sportlaan, een fosforbom aan, die daar op het veld lag.

Dit was ongeveer tussen de manege en de tennishal.

Blindganger

Deze blindganger - hier waarschijnlijk tijdens een luchtaanval op 1 augustus 1942 gevallen - kwam onverwacht tot ontploffing, waarbij een enorme krater ontstond.

Dit ging gepaard met een huizenhoge steekvlam, waardoor de drie jongens levensgevaarlijke brandwonden opliepen en zelfs de gewassen op het veld verschroelden.

Door een van de opgeschrikte buurtgenoten, de echtgenote van Martinus van Soest, die toen hier dichtbij woonde, heeft hen toen in lakens gewikkeld.

Bezweken

Daarna werden ze naar het Ziekenhuis in Tegelen overgebracht. Maar alle goede zorgen mochten niet meer baten.

Want daags daarna, op 11 september 1942, zijn Arnold Engelen, 17 jaar oud, meubelmaker en Gerard Goossens, 19 jaar oud, landbouwer, aan hun zware verwondingen bezweken.

Een week later, op 17 september, stierf ook Jan Engelen, 15 jaar oud, die van beroep keramieker was. Het paard, waarmee de broer van Gerard Goossens in de buurt aan het werk was, stond uren later nog op het veld, als aan de grond genageld van schrik.

Memoriekruis

Na overleg met de nabestaanden, de gemeente Venlo en het bestuur van Voetbalvereniging Belfeldia werd door de werkgroep Kruisen en Kapellen in Belfeld, tijdens de zomer van 2012, hier een memoriekruis opgericht, dat via een schenking verkregen was.

Om beschadiging te voorkomen is het achter de afrastering geplaatst, in het plantsoen links van de inrit naar het sportpark.

Grote dank bij de realisatie is verschuldigd aan de Stichting Brookkank en Woonservice Urbanus uit Belfeld, voor hun financiële ondersteuning. Het toeval wil dat het ongeluk op twee dagen na, precies 70 jaar geleden plaatsvond.

Arnold Engelen

Gerard Goossens

Jan Engelen

Bij de inzegening op een zonnige zaterdagmiddag 8 september 2012, door kapelaan Th. Miedema, waren diverse nabestaanden van de slachtoffers, genodigden en andere belangstellenden aanwezig. Daarna werden in een naburige lokaliteit, onder het genot van koffie en vlaai, nog een tijdlang herinneringen opgehaald en nagepraat.

*Jan Coopmans,
Werkgroep Kruisen en Kapellen in Belfeld*

Bronnen

- Interviews met: Mw. M. Tillemans-Engelen, Th. Goossens, mw. W. Schouwenberg, mw. M. Smeets-van Soest
- Website: *Historie Venlo, Dodenboek*

Foto's :

- Mw. M. Tillemans-Engelen en Fam. Goosse
- Henk Coopmans
- Eigen collectie

Het memoriekruis

De inzegening door kapelaan Th. Miedema

Links op de foto broer en zus Goossens en Mia Tillemans-Engelen, nabestaanden van de slachtoffers

Inzegening kruis Nederweert

De temperatuur op die zondag, de 19e augustus 2012 naderde de 37 graden, maar de plechtigheid zou in ieder geval doorgang vinden. Er was immers een lange voorbereiding aan voorafgegaan en afblazen, dat kon niet meer. Het begon met het naderend 50-jarig huwelijksfeest van Bèr en Truus Moonen. Broer Lambertus, beter bekend als frater Lambertus Moonen uit het benedictijnenklooster Mamelis in Wahlwiller, herinnerde zich de verdwijning van de Kapel van OL Vrouw van Altijddurende Bijstand aan de Moesemansstraat in 1965 en de toezegging van de gemeente, dat daar dan een herinneringskruis zou mogen verrijzen.

Omdat Bèr Moonen goede relaties onderhoudt met het Openluchtmuseum Eynderhoof waren de aldaar werkzame smeden bereid om het herinneringskruis te smeden. Paul van Deursen maakte het ontwerp en de smeden togen aan het werk.

Voor de plaatsing van het kruis werd contact gelegd met de gemeente Nederweert, waarbij gerefereerd werd aan de toezegging uit 1965. De wethouder had geen bezwaar tegen plaatsing van het kruis, maar merkte wel zuinigjes op, dat de gemeente niet voor het onderhoud zou zorgen.

Daarop verklaarde de Heemkundevereniging Nederweert het onderhoud voor haar rekening te willen nemen. Met dat onderhoud zal het overigens wel meevallen, want het kruis is verzinkt en gecoat.

Die zondag kwam men samen in de Lambertuskerk, waar Hein Jansen, voorzitter van de Heemkundevereniging Nederweert de historie van kapel en kruis belichtte. Frater Lambertus Moonen hield vervolgens een met emoties doorspekt betoog over de Mariaverering en nadat pastoor Rosenhart geweest had op het opmerkelijke van een kruis, waarop de beeltenis van Maria is aangebracht, werd het in grote getale aanwezige kerkvolk opgeroepen om zich in processie naar de Moesemansstraat te begeven, waar het kruis, ingepakt en wel, in de brandende zon wachtte op de dingen die gingen gebeuren.

Bèr Moonen, gekleed in de mantel van de Venerabele Broederschap van de Miraculeuse Onse Lieve Vrouw tot Weert, en zijn vrouw Toos namen de onthulling van het kruis ter hand, waarna de inzegening werd verricht door vicaris-generaal H. Schnackers.

Na afloop van de plechtigheid konden de aanwezigen zich laven aan een glas water, dat via een tuinslang werd aangevoerd.

Ben Brader

Ber Moonen en zijn vrouw Toos na de onthulling van het kruis

De inzegening door vicaris Schnackers

Broeder Lambertus Moonen

Straatjeskapel moest wijken voor het verkeer

In de Maas- en Roerbode van 27 en 28 februari 1964 wordt bericht over de Straatjeskapel in Nederweert, die moet wijken voor het verkeer.

Na geconstateerd te hebben, dat de Rochuskapel en de Luciakapel reeds verdwenen zijn, zegt de schrijver van het artikel, dat nu de Kapel van OL Vrouw van Altijddurende Bijstand gesloopt zal worden. Het kerkbestuur heeft de kapel dan al voor een gulden aan de gemeente verkocht.

De kapel is een kruiskerk in zakformaat met gotische versieringen en vele ornamenten, die, aldus het kritisch artikel, in geen enkele verhouding staan tot de afmetingen van het gebouw.

Incompleet chronogram

De kapel stamt waarschijnlijk uit de 18^e eeuw en werd in 1883 vergroot. Er werd toen boven de toegangsdeur een opschrift aangebracht, een chronogram, met – volgens de overlevering - de volgende tekst:

***Marlae De perpetVo aVXILlo
eXtensa ConseCror***

Vertaald:

***Nu ik uitgebreid ben,
wordt ik toegewijd aan
Maria van Altijddurende Bijstand***

Dit chronogram is blijkbaar niet compleet, want het levert het jaartal 1783 op. Er ontbreekt dus in de tekst nog "100" jaar.

In 1984 is over deze kwestie nog correspondentie gevoerd tussen de heer Tindemans van de heemkundevereniging uit Nederweert en de toenmalige secretaris van de Stichting Kruisen en Kapellen in Limburg, drs. J. Heyman, maar beide heren konden het raadsel niet oplossen.

't Kepèlken op d'n Hoeëge Weêg

Dao stóng ieër 'n kruûs oppe weêg nao de Pieël,
want aszje dao haêr góngtj bestóng d'r gevaor
't Wêrk inne Pieël begóst vreug en waas zwaor
't Stóng op 't Sträötje, zagt "dîntj aan eur zieël."

Tów kwome de Frânsen, 't kruûs móst verdwiêne,
al waasj "Liberté" waat zuj ós zooje brînge.
't Woort geinen hemel zooje vae óngervînge.
Vae zoge dus gaer keuning Wullem verschiêne

Waat bleek tów ouch dae vóng 'n kruûs flawwekûl.
Umdet hi-j de minsen 'n kruûs toch waal miszje,
verkoôze ve Bêls. Mèr hoeëg hieëre besliszje.
Van waat det beteikentj haaj men gein benûl.

Wi-j de wîndj waas gaon ligke góngtj weer ziene gânk
en 't kruûs kwoom, nów in 'n kepèlke, weer trök
tot zeîngel vör ós en oos âller gelök.
Mèr kepèlkes di-j staon neet 'n hieël laeve lânk!

't Verslitj umdet reîngel en snieë d'r op sluuëtj.
Herstèllen ès deur. En op wôngere hoôpe?
Dao waas 'ne Scheijven dae kwoom as geroôpe
hae heeget geklaordj en daobi-j nog vergruuëtj.

Int achttieën-acht-dri-j 't kepèlken waas klaor
aan Maria van "leëwige" Bi-jstândj gewi-jdj
'n seeraod geworen gein mins daetj bestri-jtj
en veul vónge truuëst veur dae schoeënen altaor

Veul moôders di-j hebbe nao röst dao gezochtj.
Presèssies di-j heële d'r stil en dan baejdje pestoeër,
men speuldje meziek en zóng d'r 'n koeër,
nao de zeîngel dan woort d'r weer wieter getrochtj.

De tiêd kwoom det neêmes 't nuuëdig nog vóng.
Rôndj neugentieënsestig en weer in vervâl,
èsj in acht oor geslooptj zoeë veurkomdje de kal
En weem van ós weît nog det 't kepèlke dao stóng.

*Sjra Vossen
oktoeëber 2011*

Studiedag bestuur SKKL

Op 24 augustus jl. hield het bestuur van de Stichting Kruisen en Kapellen in Limburg zijn jaarlijkse studiedag, waarbij St. Odilënberg en Millen (Dld) werden aangedaan.

Na een bezoek aan het Museum van de Heemkundevereniging Roerstreek poseerde het bestuur voor de Basiliek van de HH Wiro, Plechelmus en Otgerus.

Eerste rij van links naar rechts:

Matheu Bemelmans, Ben Brader, Hay van Boekhold, Chris Willems, Sander van Daal, Ed van Gelder, Wim van Diepen, Wim Clout, Ton Boots, Toon Jenniskens.

Tweede rij van links naar rechts:

Koos Swinkels, Harrie Knoors, Herbert Geene, Jos Jenniskens.

Limburgs mooisten (21)

Wegkruis "Wolfshuis" Margraten

Het fraaie en goed onderhouden kruis van Wolfshuis staat op het bekende Plateau van Margraten ter hoogte van het kruispunt Gasthuis/Smidserweg/Oude Heerweg/Weisderweg (zie locatiekaartje). Een argeloze passant zou er - althans in de zomer - zomaar aan voorbijgaan, zoals het landschapsmonumentje zich verstopt onder een bladerdak van lindebomen. De tekst op het kruis spreekt voor zich (zie foto). Er staat een bankje, zodat de voorbijganger rustig kan genieten van het omringende landschap.

Een honderdtal meters van het kruis verwijderd staat een koren-molen uit 1855, waarvan de romp is opgetrokken in "mergelsteen". De molen is vernoemd naar mr. dr. Van Tienhoven, oprichter en eerste voorzitter van de vereniging "De Hollandse Molen".

Links van de toegangsdeur tot de molen is in de romp een hard-stenen kruis uit 1417 ingemetseld (zie foto).

Korenmolen en wegkruis ademen samen de plattelandssfeer van vervlogen tijden uit.

Mocht Vincent van Gogh in 1885 via het Plateau van Margraten naar Frankrijk zijn gegaan, dan was hij beslist in deze omgeving gebleven om dit mooie plekje op canvas vast te leggen.

Dan had nu iedereen gegarandeerd genoten van "La Croix et le Moulin au Plateau de Margraten" in plaats van zijn wereldbe-roemde "Le moulin de la Galette" bewonderd....

Tekst en foto's: Jan Jansen (Nuth)

Mariakapel Vilt

Soms komt leuk archiefmateriaal letterlijk spontaan uit de lucht vallen.

Bij de verbouwing van het huis van mijn schoonouders in Schin op Geul kwam met het uitbreken van een plafond een stuk krant mee naar beneden met een artikeltje over de inzegening van de Mariakapel op het kruispunt van de Rijksweg-Geulgracht-Sibberweg in Vilt.

Een mooie aanleiding om contact op te nemen met de architect en een klein artikel te schrijven over deze kapel.

De Mariakapel in de huidige situatie

Krantenknipsel

Het krantenbericht uit Het Land van Valkenburg van 17 september 1971 geeft in de eerste plaats meer duidelijkheid over de datering van de kapel. Spreken verschillende bronnen van 1970 als jaar van oprichting, dit artikel laat geen twijfel bestaan over het moment van de ingebruikname: aan de vooravond van de Viltse Kermis 1971.

Daarnaast geeft het krantenknipsel een mooi tijdsbeeld. De schrijver ervan, Henk Kwakkernaat, stelt dat de aandacht voor de kruisen en kapellen in 1971 al enkele decennia wat was verwaterd waardoor deze zich veelal in troosteloze toestand bevonden. Het initiatief om een nieuwe Mariakapel te stichten in Vilt, die voortborduurde op de rijke traditie om veld- of wegkapellen op te trekken, noemt hij dan ook niet alledaags. Kwakkernaat beschrijft het ontwerp van de kapel als een poging te komen tot een synthese tussen traditie en moderne vormgeving.

Voorheen werden veel kapellen opgetrokken door handige dorpsbewoners en voorzien van een gipsen beeld, of zoals hij ook zegt “zoetelijke gipsgedrochten”. Voor de kapel in Vilt werd een architect aangetrokken en het speciaal voor de kapel vervaardigde Mariabeeld is van de hand van een kunstenaar.

Kapel met luifeldak

Architect Rob Ubachs (1929) uit Houthem was verantwoordelijk voor het ontwerp van de kapel. Toen hij nog werkzaam was bij architectenbureau Hoen in Maastricht, was hij betrokken bij de bouw van de Mariakapel aan de Geulhemmerweg in Berg en Terblijt, een u-vormige kapel met een luifeldak (ingezegend op 30 april 1960) en de Mariakapel in Sint Geertruid (Moerslag). Beide kapellen herbergen een Mariabeeld van kunstenaar Frans Gast (1927-1986). Ubachs ontwierp de kapel in Vilt op een trapeziumvormig grondplan waarbij de muren werden opgetrokken in veldbrandstenen met een band van mergel en een haast modernistisch zwevende dakconstructie. De kapel is asymmetrisch doordat de rechter wand verder naar voren is doorgetrokken en aan de rechter zijde ook een stalen kruis oprijst door het dak tot boven de kapel. De voorzijde is geheel open en voorzien van bloembakken en een zitbank.

Tijdgeest

Over deze vormgeving zegt Ubachs zelf dat deze werd ingegeven door de tijdgeest. De asymmetrische vorm stamt uit de tijd dat hij in de jaren vijftig nog studeerde aan de Academie.

Eén van de eerste opdrachten die de studenten daar kregen, was het ontwerpen van een veldkapel. Ubachs ontwierp een U-vormige kapel met één langere poot en ook een zwevend dak.

Voor Vilt tekende hij een variant op dit ontwerp met hoeken, waardoor de achterwand niet half rond maar met drie zijden gesloten is. Het zwevende dak was enerzijds een motief dat in de bouwtijd vaker werd toegepast en anderzijds een manier om luchtigheid in de kapel te brengen en het dak niet op Onze Lieve Vrouw te laten drukken.

Met het hoog oprijzende kruis, een motief passend bij de religieuze functie van de kapel, heeft de architect het gebouwtje ook meer willen laten spreken langs de hoger liggende doorgaande weg in Vilt.

De kapel in vervlogen tijden

Oprecht-volks beeld

Dorpsgenoot van Ubachs, Frans Timmermans (1921-2005), vervaardigde een beeld van Maria. Het is indrukwekkend van eenvoud en Kwakkernaat typeert het als oprecht-volks.

Het beeld is gepolychromeerd (kleurig beschilderd). Maria is voorgesteld als de mystieke roos, één van haar titels uit de Litanie van Maria. Zij draagt een roos met daarin vijf gesmede spijkers, symbool voor de vijf wonden van Christus.

Het Mariabeeld kreeg een plaats tegen de middelste wand, boven een altaar dat als een massief blok op twee stipes is uitgevoerd in gietbeton. De tekst op het altaar is recent aangebracht:

***Blief effe bie Slivruike sjtaon
ein Wees Gegroetje bae
dan kint ger weer wiejer gaon.***

De kapel werd op zaterdag 18 september 1971 in gebruik genomen, aan de vooravond van de Viltse kermis. Pastoor Van der Meulen droeg hierbij een heilige mis op, opgeluisterd door harmonie Amiciatia.

Sander van Daal

Inzegening Rochuskapel Stevensweert

Op zondag 19 augustus 2012 vond in het buurtschap Eiland in Stevensweert de herinzegening van de kapel toegewijd aan de H. Rochus plaats. Zo'n 120 belangstellenden waaronder de voltallige schutterscompagnie woonden de plechtigheid bij. Wanneer de eerste Rochuskapel werd gebouwd is niet meer te achterhalen maar na een overstroming van de Maas in 1850 werd besloten tot herbouw van het voormalige kapelletje. Op 16 juli 1866 werd het kapelletje ingewijd. In 1919 werd de kapel vanwege de toenemende aantallen bezoekers afgebroken en vervangen door de huidige kapel.

De Rochuskapel weer in volle glorie

De H. Rochus

De H. Rochus werd omstreeks 1295 in Montpellier geboren uit een vooraanstaande adellijke familie. Zijn erfdeel schonk hij aan de armen en hij ging op bedevaart naar Rome. Tijdens deze pelgrimstocht werd hij geraakt door het leed van de pestlijders. Doordat hij de zieken verpleegde kreeg hij zelf ook de gevreesde ziekte. Hij trok zich terug in het bos in afwachting van de dood.

Volgens de legende zond God echter een engel om zijn wonden te verzorgen, terwijl een hond hem elke dag brood bracht. De H. Rochus wordt beschouwd als de beschermer tegen de pest en veeziekten.

De parochie van Stevensweert bezit sinds 1923 een relikwie van St. Rochus. De kleinste van de drie klokken die in 1948 in de H. Stephanuskerk werden geplaatst is ook vernoemd naar deze heilige.

De schutterscompagnie uit Stevensweert is de enige vereniging in Nederland, die Rochus als patroonheilige heeft. Dat in Stevensweert de H. Rochus al sinds enkele eeuwen wordt vereerd heeft naar alle waarschijnlijkheid te maken met het feit dat in deze contreien o.a. de Spaanse griep heeft geheerst.

Restauratie

Nadat in 1979 het laatste groot onderhoud aan de kapel had plaats gevonden was nu het moment aangebroken voor een grondige restauratie.

Na overleg tussen kerkbestuur, bestuur schutterscompagnie St. Rochus, Monumentenwacht Limburg, Stichting Kruisen en Kapellen Maasgouw en het Restauratieatelier van Westrom nam ieder een of meer klussen voor zijn rekening.

Voorafgaand aan de H. Mis zegende Pastoor Creemers de kapel opnieuw in. Hij dankte in het bijzonder de leden van de schutterscompagnie, die onder leiding van Frans Bovendeerd de kapel zowel van buiten als van binnen schilderden en die ook het voegwerk voor hun rekening namen. Ook het timmerwerk aan het interieur werd vernieuwd, en er werd gezorgd voor een nieuw altaarblad.

Dankzij een toegekende Europese subsidie konden o.a. de gipsen beelden en de beeldnissen worden gerestaureerd.

Petra Verhaag, medewerkster bij het Restauratieatelier van Westrom restaureerde de beelden van de vier evangelisten en het beeld van de H. Rochus. Ook werden de staties van de kruisweg opnieuw gerestaureerd. Verder werden de kapotte glas in lood ruitjes door haar vervangen. Haar collega Thei Jaeger schilderde de beeldnissen alsook het chronogram boven de ingang van de kapel. Het buitenbeeld van Rochus kreeg een mergelkleur.

Het bestuur van de stichting kruisen en kapellen Maasgouw vroeg subsidie aan bij het Oranjefonds die €500 beschikbaar stelde voor de aanschaf van de benodigde materialen.

Op de foto overhandigd pastoor Creemers de sleutel van de kapel aan mevrouw Corrie Graus-Vossen, die vanaf nu zal zorgdragen voor de dagelijkse opstelling.

Koker

Tijdens de restauratie van de beeldengroep ontdekte men een koker welke in een beeld was geplaatst. In een brief gedateerd 1984 staat te lezen, dat de beelden (van de vier evangelisten) door P. Vinken gekregen zouden zijn van de eigenaren van kasteel Walborg in 1918 en door hem geschonken werden aan de parochie ten behoeve van de Rochuskapel.

De beelden werden gerestaureerd in mei 1984 door Wulm Vinken uit de Wilhelminalaan.

De koker met brief is inmiddels weer teruggeplaatst in het beeld. Pastoor Creemers maakte de bezoekers ook attent op het relikwie van de H. Rochus, die in het bezit is van de Parochie van de H. Stephanus en die bij gelegenheid van deze speciale gebeurtenis op het altaar stond uitgesteld. De relik wordt bewaard in een circa 20 cm hoge zilveren en vergulde reliekhouders uit het midden van de 19^e eeuw. De ronde reliekkast is omgeven door een ovale plaat, aan de randen bezet met gevoluteerde acanthus en bekroond met een rijksappel.

Chronogram

Op veler verzoek werden de letters in het chronogram boven de ingang van de kapel ook weer leesbaar gemaakt.

De vertaling van de latijnse tekst luidt: "Dit gebouw, aan de H. Rochus toegewijd, hebben inwoners-weldoeners met blijde vrijgevigheid opgericht". De Romeinse cijfers bij elkaar opgeteld staan voor het jaartal 1919.

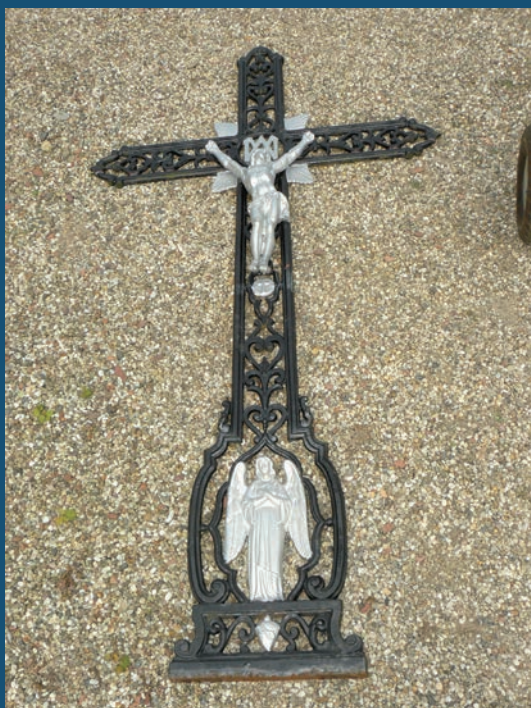
Het chronogram met het jaartal 1919

Openstelling

De grootste aanwinst voor de bezoekers van de Rochuskapel in het Eiland in de Maas is de openstelling. Vele tientallen jaren was de kapel alleen geopend wanneer er een mis werd opgedragen in de kapel. Dat was op de feestdag van Rochus, zijnde 16 augustus. Verder wordt er een mis gelezen op kermismaandag, zijnde de eerste maandag na 3 september, wanneer de mis in het bijzonder wordt opgedragen voor alle levende en overleden leden van de schutterscompagnie.

Mw. Corrie Graus-Vossen, zelf woonachtig in de directe nabijheid van de Rochuskapel heeft zich bereid verklaard om het dagelijks beheer op zich te nemen. Zodoende kan iedereen er terecht voor een persoonlijk gebed of het opsteken van een kaarsje. Vanuit het streekmuseum/vvv zullen er regelmatig wandelingen onder leiding van een gids worden verzorgd waarbij ook de Rochuskapel zal worden bezocht

Lei Peeters

Gietijzeren kruis beschikbaar voor Zuid-Limburg

De gebroeders Frankort hebben onlangs de beschikking gekregen over het gietijzeren kruis, dat voorheen geplaatst was op het graf van hun ouders. Zij zoeken voor het kruis (164 cm hoog, 84 cm breed) een passende bestemming.

De voorkeur gaat uit naar een locatie langs een veldweg in Bocholtz, Eys-Wittem of Heerlerbaan, plaatsen, die verbonden zijn met hun ouders.

Reacties worden ingewacht bij de redactie.

De Kapel van O.L. Vrouw van het H. Hart in Panheel

In Panheel, een bescheiden vlek in Midden-Limburg, met slechts iets meer dan tweehonderd inwoners, bevindt zich een kapel, die door zijn omvang de indruk van een kerkgebouw wekt.

De kapel stamt uit 1875 en is gebouwd door de familie Haegeraets voor de toen 178 zielen uit het gehucht en wel met het oogmerk, dat de inwoners in de wintermaanden de H. Mis op zondagmorgen en in de middag de rozenkrans en de Kruisweg zouden kunnen bidden.

De kapel werd aanvankelijk bestuurd door een kapelraad. In het jaar 1927 werd de kapel ondergebracht in een stichting, waarvan het stichtingsbestuur werd voorgezeten door de pastoor van de Stefanusparochie in Heel. Een kapelaan van die parochie fungeert als rector van de kapel.

De kapel is tot op de dag van vandaag in gebruik. 's Zondags is er om kwart voor negen een eucharistieviering, terwijl er voorts wordt gedoopt en huwelijken worden gesloten.

De Kapel van OL Vrouw van het H. Hart

Hunsel

Thei Vestjens, merkwaardig genoeg woonachtig in Hunsel, is de man, die het allemaal draaiend houdt. De vorige koster werd op een gegeven moment ziek.

Thei - met een vriendin in Panheel - deed toen al allerlei karweitjes in de kapel. Toen de koster rond 1994 kwam te overlijden werd Thei dan ook gevraagd om diens taak over te nemen. Thei wilde het wel proberen.

Lectionarium

Hij schafte zich een Lectionarium aan, waarin de epistels en evangeliën van de mis volgens een vast rooster staan aangegeven. En ook verschaftte hij zich het Directorium, het "Blauwe Boekje", waarin de kalender voor het liturgisch jaar is opgenomen.

Door zich deze kennis eigen te maken kon Thei al snel als een volwaardig koster gaan functioneren. Het is wel jammer, dat het Bisdom niet meer de kosterbijeenkomsten organiseert, aldus Thei, die daar altijd veel opstak.

Kroetwis

Onlangs werd het feest van Maria Hemelvaart gevierd. Bij die gelegenheid maakt Thei de traditionele kroetwis, een bosje van verschillende kruiden en granen, die een beschermende werking hebben.

Thei Vestjens kan uitgebreid vertellen over "zijn" kapel

De kroetwissen worden na de zondagse mis aan de liefhebbers uitgedeeld.

Hij is ook het aanspreekpunt voor bruidsparen, die graag in de kapel willen trouwen. In mei waren er maar liefst acht trouwpartijen, waar Thei zijn handen vol aan heeft.

Met zo'n bruidspaar worden alle bijzonderheden en wensen doorgesproken. Wel dienen de bruidsparen zich te schikken naar de ongeschreven regels van de koster. Zo moeten de door het bruidspaar gemaakte tekstboekjes en de bloemen een dag voor het huwelijk in de kapel te worden bezorgd.

Verder bepaalt Thei Vestjens waar het bruidspaar en de getuigen komen te zitten. Eigen initiatief van het bruidspaar wordt door hem niet erg op prijs gesteld.

Maasbracht Beek

Thei Vestjens heeft ook nog een liefhebberij.

Ook het onderhoud van het naast de Kapel gelegen kappelletje van Antonius rekent Thei Vestjens tot zijn taak

Hij kostert ook nog in Maasbracht Beek, beter bekend als de Beek, en wel in de Mariakapel van Tergouwen.

's Woensdagavond wordt daar door de pastoor van Maasbracht het rozenkransgebed gebeden.

Anna Puts was daar kosteres, maar door een ongelukkige val kon ze haar werk niet meer verrichten.

Thei, jij moet het maar doen, zei ze en zo had hij er een tweede koster-taak bij.

Ben Brader

Mariabeeld gezocht voor Priorij in Tegelen

Het Mariabeeld, voordat het in vele stukken uiteen was gevallen.

De Zusters Benedictinessen van de Altijddurende Aanbidding van het Allerheiligst Sacrament van de priorij Nazareth in Tegelen zijn op zoek naar een Mariabeeld.

Het beeld, dat opgesteld stond in het binnenhof van het klooster heeft de vele jaren in de buitenlucht en de kracht van de elementen niet doorstaan en is in stukken uiteen gevallen.

De lege sokkel in het binnenhof vraagt om een nieuw beeld, en dan een beeld, dat geschikt is voor hert buitenleven. De hoogte van het beeld zou ca. 1.10 m moeten zijn.

Heeft u een Mariabeeld in de aanbieding, wendt u zich dan tot zuster Immaculata van de Priorij in Tegelen (tel. 077 – 37 31 572 – email: priorij.nazareth@oudemunt.nl).

